

NAŠ GLAS

**Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev
= za Slovenijo v Ljubljani. =**

Cena posamezne šte. 2 K 50 vln.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina K 100.—

Polletna naročnina K 50.—

Četrletna naročnina K 25.—

Za inozemstvo je dodati poštino. Oglasi
po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta šte. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

J. S., Novo mesto.

Minimalni tarif in nabavljalne zadruga.

Ko je izšla „Uredba o nabavljalnih zadrugah“, se je dvignil velik hrup pro in contra. Vsak trezno misleč človek pa je bil takoj na čistem, da je „Uredba“ prvi resnejši korak in edino mogoča pot k zboljšanju gmotnega stanja uradništva — Saj je pokazala skušnjava zadnjih let, da je enostavno zvišanje prejemkov iluzorno sredstvo, ki ne vodi do nikakega rezultata. To mnenje je počasi prevladalo pri večini uradništva, in utrpeli smo, dasi težko, vendar pa z upanjem na boljšo bodočnost, tiste odtegljaje od naših itak pičlo odmerjenih prejemkov.

Na dvoje smo zlasti opirali svoje nade: na „Savez“ in na ugodnost minimalne tarife za prevoz blaga po državnih železnicah, zajamčeno nam po § 79. „Uredbe o nab. zadrugah“.

O „Savezu“ se je govorilo v zadnjih številkah „N. G.“, zato nočemo znova razpravljati o tem žalostnem poglavju, dasi nam silijo v pero najpikrejše besede. Omejiti se hočemo samo na minimalni tarif.

Glasom § 79. „Uredbe o nab. zadrugah“ inajo, oziroma naj bi imele naše zadruga ugodnost, da plačujejo za prevoz blaga in drugih predmetov, ki jih prejema all pošiljajo po državnih železnicah in ladjah, po minimalnih postavkah.

S to ugodnostjo so imele naše zadruga trnjevo pot. Ministrstvo saobračaja samo ni izdalo nikakih tozadevnih odredb, še le na ponovno drezanje je inšpektorat državnih železnic v Ljubljani priobčil okrožnico z dne 3. novembra 1920 šte. 2169/I-VI. Ta okrožnica vse-

buje formalnosti, ki se jih morajo zadruga držati, ako hočejo biti deležne minimalne tarife. Okrožnica sama, odnosno odlok ministrstva saobračaja z dne 5. 10. 1920 št. 31.444, na podlagi katerega je bila okrožnica izdana, morda ne stoji direktno v zvezi z „Uredbo o nab. zadrugah“, ki je novejšega datuma (5. 12. 1920), vendar pa so jo nekatere postaje vpoštevale in zadruga so bile tupatam deležne ugodnosti minimalnega tarifa. Koliko boja je trebalo, da se je doseglo to, koliko šikan se je moralo v tem oziru pretrpeti, o tem nočemo pisati, naše zadruga to same vedo.

To je trajalo par mesecev — danes pa stoji stvar tako, da smo oropani tudi te narvice, zajamčene nam in z našimi žulji drago plačane pravice.

V naslednjem navajamo tekst tozadevne okrožnice inšpektorata državnih železnic v Ljubljani z dne 24. 8. 1921 št. 1441/2—VI, izdane vsem podrejenim postajam:

„V smislu tozadevnega odloka direktije državnih železnic v Zagrebu se s takojšnjo veljavnostjo razveljavi tu uradna okrožnica št. 2169/I—VI od 3. 11. 1920 glede vozninske ugodnosti za pošiljke uradniških konsumnih zadrug. Onim postajam, kjer so se že ustanovile nabavljalne zadruga državnih uslužbencev, se naroča, da obveste iste o tem odloku in da je ministrstvo saobračaja predložilo ministrskemu svetu predlog, da se § 79 uredbe o nab. zadrugah ukine. — Na podlagi tega člena ni odsedaj dovoljena nobena vozninska ugodnost. — Komerčijelni referat — podpisal Kunaver.“

Vzdržujemo se vsakega komentarija, dasiravno je zavrelo z vso silo v nas, ko smo prečitali ta akt. Krivica je tako

očividna, da je škoda besedi in kričanje po časopisih nam bo malo koristilo.

Zato pozivljamo vse naše nabavljalne zadruga: **Dvignite z vso odločnostjo glas protesta proti kršenju zajamčenih nam pravic, pošljite nemudoma tozadevne pritožbe osebno potem pokrajinske uprave na ministrski svet! Zahtevajte obenem, da ministrski svet odredi, da „Savez“ poda račun o svojem dosedanjem delovanju in o uporabi milijonov, ki smo jih vplačali!**

Fr. Rojec (Ljubljana):

Otresimo se sramotnih in škodljivih predvojnih lastnosti!

Slovenci smo res skupina čudakov, pa ne takih čudakov, ki bi se lahko pred svetom ponašali s svojim čudaštvom na korist in čast svojega naroda in svoje domovine, kajti naše čudaštvo nas pred svetom le ponižuje in zapostavlja za druge kulturnejše narode. Pri nas je namreč še vedno marsikaj čisto vsakdanje in navadno, kar je drugje skoraj nemogoče in nasprotno, a vse to le v slabem pomenu.

Te izredne nezdrave razmere pri nas izvirajo večinoma iz našega predvojnega robstva. Pred vojno in med vojno so nas imeli popolnoma v svoji oblasti mogočni in bogati tujci, ki so bili nam gospodarji na naši zemlji, mi pa smo jim bili brezpravni hlapci. Pri vseh večjih podjetjih v naših krajih so pobasali boljše zasluzke in mastne dobičke le tujci ali naši narodni odpadniki. Naš človek je bil dober le za najslabša dela, ki se jih je tujec sramoval. Tovarne so pri nas zi-

LISTEK.

Adamič Ant.:

Sovražnik.

(Konec.)

„Zakaj ne govoriš?“ sem kriknil v smrtnem strahu. Za odgovor me je udaril s ploško roko po licu, da sem zasukal glavo v travo. Potem pa je pričel mahati po moji ubogi glavi s pestjo in vedno hitreje in vedno silneje. Prve udarce sem čutil votlo kot po bronu, nadaljnih nič več; onesvestil sem se. Koliko časa je bil to meni, ne vem. Le toliko vem, da me je nekdo dvignil in da sem se takoj zopet zgrudil.

„Le počakaj, ti rabelj!“ je preteče kričal poleg mene moški glas.

Hipno sem se osvestil, se dvignil na roki in kakor v megli sem opazil nekega

moža ob meni; tam, preko travnikov pa je bežal nekdo s sklonjeno glavo. Kajni!

Kmet me je odnesel v svojo hišo. Ondi so me močili in neka žensčina me je, ko sem dopovedal, čigav sem, odpeljala domov. Jokati nisem mogel, le večal sem venomer in se držal za glavo.

Oče je rohnol in grozil z žendarmem.

„Pa kdo te je, tak povej vendar?“

„Eden — nekdo — —“ sem stokal.

„Eden, nekdo — ga ne poznam —“ sem se izgovarjal in se jokal, tiščoč hladne obkladke na razbolelo glavo. Čemu me je tepel? Sam nisem vedel. Čemu? Zakaj?

Zakaj ga nisem hotel izdati? Zato ne, ker sem se bal — osvete. Instinktivno sem pogodil pravo: zavedal sem se smrtnega sovraštva, ki bi ga z izdajo podvojil... leglo mi je na srce kot svinec.

Teden dni sem ležal. Ej, deček pozabi še hujših nepravil: pa ne bi tepeža?

Okreval sem telesno in duševno. Minilo je leto dni.

Ali ta človek, moj sovražnik me je zalezoval! Ob letu dni sva zopet treščila drug ob drugega, tam nekje, vznak na polji. Kar obstolbnel sem. Merila sva se molče srditih pogledov. Zavest, da so solci blizu, mi je vlila poguma. V meni je kar vzkipele. Izvadil sem iz žepa nožič, odločen, da ga udarim v oči, svojega sovražnika. Stopil sem korak bližje, on pa je zavihtel kratek bičevnik, zamahnil po moji desnici in mi zbil orožje iz roke. Zagrabila sva se divje in takoj sva bila oba na tleh. Rvala sva se, se grizla, se bila s pestmi z nogami, s komolci, kamor je priletelo. — — — A že me je premagal, tiščal kolena name... mi bil na plečih... že sem ril z licem v hladnem drnu... Gorje mi — — —!

Kar začujem krik in vpitje. Še en udarec, silen, in pleča so se razbremenila.

dali le tuji mogotci in tam je zopet moral naš delavec opravljati najnapornejša in najslabše plačana dela. Nadzorniška in pisarniška opravila so izvrševali tuji.

Prav tako ali pa še slabše se je pri nas postopalo z slovenskimi javnimi državljani in deželnimi nameščenci. Višje tujčinske oblasti so povsod odrivale naše ljudi od uradnih služb na korist svojih privržencev. Nemci so si ustanovili kurze za naš jezik in da so se naučili le nekoliko naših besed, pa so bili dobri za izpodrivanje slovenskih javnih nameščencev v njih domačih pokrajinah. Vedno manj Slovencev se je sprejemalo v javne službe. Ako je hotel naš uradnik splezati na kako višje službeno mesto, je moral postati renegat najgrše vrste.

Učinek teh suženjskih razmer med Slovenci ni izostal. Razevetelo se je v vrstah našega uradništva najpodlejše izpodrivanje in ovađuštvo. Premnogi naši uradniki so si vzeli trde tujke za žene, njihovi otroci niso več smeli znači slovenščine, žene so letale od pisarne do pisarne na višjih oblastnih in prosjačile ali se podarjale za protekcije svojih mož.

Tudi med drugimi stanovci je zavladala sama osebnost. Črna zavist, hinavska zahrbtnost, pohlepnost, klečeplastvo za boljšim koščkom kruha, prepirljivost, škodoželjnost in še več podobnih sramotnih in škodljivih lastnosti je okužilo slovenski narod ter ga uničevalo po mestih in vaseh na veliko veselje in korist požrešnih tujcev.

V povečanje tega zla so se začele tudi pri nas ustanovljati protinarodne stranke, kjer so zopet prevladovali le osebne strasti. Avstrija je strankarske strasti med Slovenci, kakor tudi med drugimi svojimi Slovani, na umeten način povsod netila in razpihovala, ker je vedela, da sloga jači, a nesloga tlači. Ona iz znanih razlogov ni marala močnih in složnih Slovanov, dasiravno so bili tudi ti njeni državljani. To svojo nemško modrost je morala plačati s sramotnim poginom!

Padla je morala večina naših strank po zaslugi avstrijske vlade tako globoko, da je mogel voditelj gotove naše stranke javno prodajati in izdajati naš narod Nemcem in nemški dunajski vladi za svoje in strankine koristi. Imeli smo v dunajskem parlamentu odposlanca dveh strank, a ti se niso mogli zediniti niti takrat, kadar je šlo za našo splošno narodno korist.

Takrat so bili prežalostni časi za Slovence. Pohlepni tuji so se od vsehi strani vsipali in vrivali v naše lepe pokrajine, tu so si napravljali topla in mehka gnezda, naše izmozgano ljudstvo je pa trumoma bežalo v daljno tujino za

trdim zaslužkom in kruhom. Pri vsakem ljudskem štetju so našeli manj Slovencev in že so nam kazali v bližnjo bodočnost, ko bi morali kot narod izginiti z zemeljskega površja!

Prišla je svetovna vojna in s svojimi grozotami zadivjala tudi čez naše pokrajine. Tujci so nas začeli še huje pritiskati k tlom in nas brezobzirno preganjati z rodne zemlje; a znani naši strankarski izdajalci so jim pri tem peklenškem početju brez sramu ponudili svojo pomoč. Ovajali in pomagali so jim loviti ter uničevati naše najboljše narodnjake in tudi sedeži naših vojaških poveljstev so se morali baje po njihovi zaslugi preseliti v sovražno tujino. Take žalostne primere narodne razdvojenosti in podivjanosti ni menda najti nikjer drugje v svetovni zgodovini. Niti med afrikanskimi ali azijskimi divjaki bi se najbrž ne moglo prigraditi kaj podobnega, ako bi se ti spopadli še kdaj v kaki barbarski vojni!

Nemci so že sanjali o svoji sijajni končni zmagi in o svoji veliki bodočnosti. Hoteli so na vsak način prodreti preko nas na Jadransko morje in si ga osvojiti. Zato smo jim bili Slovenci kot narod posebno na poti. Oholi Prusi je nam že javno pretel, kako hitro in korenito bo z nami pomedel po vojni. Antanta pa je s pomočjo Srbov in drugih Slovanov premagala Prusa in njegove zaveznike ter s to zmagajo rešila tudi Slovence žalostnega narodnega pogina.

(Konec prihodnjič.)

Gospodinjstvo in žensko vprašanje vobče.

Zdi se, da se pri nas pozablja ali pa ni pravega razumevanja za gospodinjstvo, ki bi se moralo gojiti za žensko meščanskih slojev. Vprašanje gospodinjstva ne bi smelo biti zadnja točka naših vodilnih krogov, ker brez dobrega gospodinjstva je vsak trud zastoj za izboljšanje našega gospodarstva vobče.

Z vso hvalo se mora omeniti, da se je pri nas zadnji čas storilo za žensko izobrazbo na šolskem polju zelo veliko, ali nepobitno dejstvo je in ostane, da je našemu žensktvu potrebno v prvi vrsti in predvsem izobrazba v gospodinjstvu.

Naj si mi ne očita pretiravanje, če se bojim, da bodo našim mestnim deklicam v najbližnji bodočnosti in vzlic najboljši šolski izobrazbi radi nadprodukcije šolsko izobraženega ženskstva zaprta vrata, kjer se deli vsakdanji kruh.

Oglejmo si druge narode, zlasti Čehi! Tam kar mrgoli gospodinjstev šol. A kaj imamo pri nas? Lahko bi rekel ničesar.

Občine večjih mest v Sloveniji imajo dobro voljo in tudi dobro razumevanje, kaj je dobro gospodinjstvo, ali za napravo takih šol je povsod izgovor: ne moremo, ni denarja. Nihče drugi ni tako interesiran na osnovi gospodinjstev šol, kakor javni nameščenci. Javni nameščeneec je danes največji siromak; privoščič naj se mu vsaj to, da bo imel priliko dobiti za družico v gospodinjstvu razumno ženo, ki mu bo pomagala lajšati s svojim razumnim gospodinjstvom njegovo zlo.

Uradnik, sploh javni nameščenci, obrtnik, trgovec itd. potrebujejo razumne gospodinjke, ali mu jo zamore dati sedanja šola? Na to naj odgovorijo naši vsiljeni krogi!

Javni nameščenci nismo proti temu, da so s tako hitrostjo podržavili gledališče, konzervatorij, Glasbeno Matico in drugo, nasprotno, kdo je tega bolj vesel nego so javni nameščenci! Saj vidijo v tem napredek kulture, toda ne bi se smelo pri tem pozabiti na naše gospodinjstvo meščanskih slojev, ki mora biti absolutno na prvem mestu našega javnega življenja. Javni nameščenci prednjačijo v vsakem oziru v delu za dobrobit države, ali ne sme se pozabljati, da so tudi oni ljudje. Dajte torej priliko našim deklicam, da se izobrazijo v gospodinjstvu, ker to je naša bodočnost! A. Š.

Do tu naš dopisnik. Ali, mislimo, tako na kratko se prevažnega ženskega vprašanja ne da odsloviti. Res je, treba nam je gospodinjstev šol za meščanske kroge, toda ti krogi imajo preveč deklet, da bi se mogla uveljaviti vsa v gospodinjstvu. Kam z drugimi hčerami? V zadnji dobi je sililo mlado ženstvo v celih tropah v trgovske tečaje. Mnogo, premnogo jih je ostalo brez služb. Večina je imela pač premajhno šolsko predizobrazbo in v tistih trgovskih tečajih so si pridobile deklice le nekaj površnih pojmov. V praksi so ostale take na hitrico politirane simplicijske neuporabne. Mnogo jih je zato službe izgubilo. Po vojni najdejo te ženske še težje služb, ker povsod je moških ponudnikov dovolj. Za temeljito izobražene, naravno inteligentne, resne in pridne deklice pa bo tudi vbodoče močče najti službo. Zares dobrih in spretnih tipkarič, korespondentk, blagajničark, ekspeditric, poštnih in računskih pomožnih uradnic je še vedno premalo. Tudi za učiteljice se je znova odprla lepa bodočnost, odkar so se regulirale plače. Šol bo vedno več, a specijalno za meščanske in ženske srednje šole je danes še dosti premalo kvalificiranih kandidatk. Zdi se mi pa, da bo celo za učiteljstvo naših ljudskih šol treba sčasoma zahtevati višje in širše izobrazbe. Predvsem temeljitejša predizobrazba. In kar se tiče žensk

Odletel je kot kragulj s plena neslišno: bosnog, brz je zbežal preko travnikov pred mojim prijatelji, ki so prihitali na pomoč. Niso ga zasledovali, pač pa so meni pomagali na noge. Došli so v pravem času!

Oni, moj sovražnik pa je bežal, se v izvestni daliavi okrenil, se ustavil, pokleknil na levo koleno in nam pretel počevno pomembno z zravnano desnico in se grabil z levico za prsi. Nekaj je vpil. S karjeni oboroženi so se spustili moji prijatelji za njim v tek; oni tam pa se je točasi dvignil in pobegnul.

«Ubil bi me, kaj se ve!» — sem hlinjal in se pogrezal v črmožljive, turobne misli. Nikamor več se nisem upal sam. Resnica, šele ob novačenju sem ga zopet našel.

Oddaleč že sem ga spoznal med ukarčo in zibajočo se gručo z belimi listki in pušlici za klobukom. Tesnoba mi je

navalila na srce — kot pred leti. — Oči uprte v tla sem hotel neopažen mimo gruče. Toda tudi on me je spoznal — izločil se je iz družbe ter mi zastavil pot. Sredi prometne ceste v mestu... Trenutno sem se ozrl v njegove zlovešče, črne oči, stoil v stran in korakal sem naprej napetih živcev, trebetajočih mišic, odrevenelih nog da sem se komaj prestopal. Kaj bo? Vsak trenutek sem pričakoval, da skoči za menoj in me udari. Toda je le zakričal:

«Hudič, kajkrat sem bil tepen v šoli, ti pa nikoli! Le potrpi, bova delila skupaj batine! Če si le potrpien, ti prokleti človek ti — — —!»

Niso me vzeli v vojakе — in videla se nisva nikdar več. Morda se pa še srečava. — — — Kje si, moj sovražnik? Kličem te na mejdan!

Neverjetno, kako razburjen je završil svoje pripovedovanje moj prijatelj.

Fr. Rojec (Ljubljana):

Samouk.

Padla je lani na nekem shodu v Ljubljani beseda „samouk“. Z njo je hotel govornik osmešiti svojega nasprotnika. Jaz pa, ki že od nekaj visoko cenim samouke, sem takoj postal pozoren na poniževanega samouka. Zaslužil sem v njem moža, ki noče le po opičje posnemati vsega, kar dobrega in slabega k nam prihaja iz tujine, ampak misli tudi z lastno glavo ter se trudi, da bi tudi sam napravil kaj novega, kaj samostojnega med Slovenci. Od takrat sem z zanimanjem zasledoval vsa njegova dejanja in res kmalu spoznal, da je dober in koristen samouk. Bil je že na precej visokem mestu, odkoder pa ga je izpodrinil strankarski nasprotnik in brez sramu nadaljeval — njegovo zapričeto delo.

Samouki so kot duševni delavci globoki misleci ter navadno najboljši in vča-

v javnih uradih, je jasno, da se bode zahtevala zanje čim dalje boljše kvalifikacija.

Kakor moštvo, prav tako se bo moralo torej ženstvo v bodoče učiti še dosti več, kakor doslej, ako bo hotelo zmagovati v konkurenčnem boju za obstanek. Tisti slaboglasni vojni maturanti bodo naglo skralahirali, ako ne bodo s privatnim učenjem nadomestili kar so zamudili. Po šolah že krepkeje natezajo uzde mladini in zahteve novega učnega reda morajo biti višje in strožje, kakor so bile v dobi 1914—1918. Svet se rafinira in rafinirati se mora vzporedno tudi umstvena in srčna kultura. Zakaj naš narod ne more v prosveti nazaj, nego mora naprej, vedno višje!

Tako moramo torej tudi javni nameščenci svoj ženski naraščaj neprimerno boljše oborožiti za življenski boj, kakor so bile oborožene naše matere ali naše žene. Če smo iskreni, priznajmo, da ni po prečno niti najbolj izobražena današnja žena izobražena dovolj, ako se ni slučajno utegnila še v zakonu, izobraževati dalje. Večina pa se ni utegnila ter je pozabila še večino tistega, kar si je bila pridobila v šoli. Najvišji ženski šoli pa sta bili doslej licej in preparandija! Kdor ima samo ženo ali hčere, ki so — makar z odliko! — absolvirale ti šoli, ve dobro, kakšna je v jedru ta izobrazba in to obzornje. A ogromna večina naših žen ima jedva 4—8 razredov ljudskih šol. Da resnično izobražen mož ob taki ženi nima nič drugega, nego kuharico in soprogo, je jasno. Toda življenje je dolgo, in izobražen mož zahteva od svoje žene poleg sklode in postelje še kaj drugega, prav tako važnega.

Možje bodoče dobe pa bodo zahtevali še več in več. Že zdaj lahko opazimo, da se moški, čim dalje manje ženijo; boje se pač, da ne bi vztrajali poleg današnjih žen! Hvala Bogu, da smo prebrodili dobo, ko se je smatrala največnejša žena za najboljšo. Toda posebno visoko se nad to dobo še nismo dvignili.

Zato povsem pritrujam dopisniku, da nam treba dobrih gospodinjskih šol, a dostavljam: treba pa jim je poprej še najvišje šolske izobrazbe. Le dekle, ki ima široko umsko in srčno kulturo in ki zna po vrhu prav dobro gospodinjiti, ima bodočnost. Le tako dekle bo vredna žena bodočega javnega nameščenca ter mu bo donasala srečo v hišo. Kar pa se deklet ne bo moglo pomožiti, naj bi se z najboljšimi šolami in najvišjimi uki kvalificiralo za samostojno življensko borbo! Le pod tem pogojem bo upravičeno tekmovalo z moškimi. Že danes imamo med seboj kolegije, ki so vredne tega naslova.

sih največji možje v vseh narodih. Delimo jih lahko v dve skupini. V prvo spadajo raziskovalci in izumitelji, ki po lastnih mislih in pripomočkih izpopolnjujejo razne vede ter ustvarjajo tudi nove iznajdbe v strojstvu, umetnosti in prirodi. Slovenci se, žal, do zdaj še ne moremo ponašati s slavo takih velikih mož. V drugo skupino pa štejemo one ljudi, ki so oblagodarjeni s takimi izvanrednimi telesnimi in duševnimi močmi, da se sami v družbi in po knjigah izobrazijo ter nauče raznih jezikov in ved.

Naj Vam opišem takega samouka druge skupine!

Jaz sem se z njim seznanil leta 1892. v Zadru, ki je sedaj italijanski. Služila sva tam skupaj pri 6. stotniji 22. pešpolka. Kot vojaški novinec je znal govoriti in brati le srbohrvaščino, a v pisavi je bil še začetnik. Po stanu je bil poljelec. Tako je bilo zapisano v njegovem

Toda poleg učiteljic, profesoric, zdravnic, lekarnikaric, trgovskih, obrtnih, bančnih in javnih uradnic ter poleg omoženk bo ostajalo še vedno dosti žensk iz meščanskih krogov. Ne bodo hotele biti delavke ali dekile, nego bodo hrepenele po boljših službah ter po lepšem socialnem stališču. In prav za te deklice se pri nas premalo stori! Marsikatera niti ne ve, da imamo izvrstno državno obrtno šolo, kjer se lahko nauče različnih zelo dobičkanosnih obrtov. Zares dobrih in spretnih šivilj za obleko in perilo, zares dobrih modistk, veziljk in raznih izvrševalk domačih potrebščin nam primanjkuje prav zelo. Večina šivilj itd. je primitivno diletantovska, nespretna, brezokusna in šušmarska. Mojstrice prešteješ na prstih ene roke, a te so večinoma oderuške. Zato bi bilo treba našo obrt še močno popolniti, da se bomo vsaj približali Dunaju ali — Parizu!

A tudi obrtnica bo resnično umetnica svoje stroke le tedaj, če bo imela dovolj predizobrazbe, če bo imela omiko ne le v prstih, nego tudi v možganih. Inteligenca vedno ne zadošča; treba je duševnega obzorja, estetske omike, znanja historije, tehnike i. dr. Pri nas pa so doslej k obrtom odpravili večinoma le tisto ženstvo, ki ni bilo že prav za nobeno drugo uporabo ali ki zaradi svoje revščine ni moglo več hoditi v šolo. Zato pa je naša ženska obrt tako silno zanemarjena in propala. Treba bo torej še temeljitih reform.

Žensko vprašanje je veliko in težko. Zadeva močno interese javnih nameščencev, vse inteligence in vsega naroda. Pravilno pa ga bomo reševali le, če se ga lotimo z vidika kritičnejše in rafiniranejši bodočnosti, nego z vidika naše še vedno primitivne, konservativne ali celo reakcionarne sedanjosti.

Gynæekophilus.

B. (Maribor):

Tajna kvalifikacija.

Peskova zadeva razburja že mesece slovensko zavnost. Nikdo ni zaslišal obtoženca, nikdo ne navede dokazov, ne izda tožnikov ter mu jemlje brez sodnije ali častnega razsodišča osebno čast in poštenje. Homosexualen je pa basta!

Meni g. Pesek osebno ni znan. Tudi ne vem, ali je kriv ali nedolžen, eno pa je jasno: „da se resnica prav spozna, je treba čuti oba zvona!“ Sumničenje brez prič, ki so pripravljene javno izpovedati in dokazati svoje trditve, zaporedne trditve, ne da se navedejo okoliščine dejstva, so sredstva nenravna in zavržna, ki kažejo našo javno moralo v čudni luči in dajejo izredno slabo izpričevalo naši politični poštenosti.

vojaškem službenem listu, ki sem mu ga večkrat prepisal za razne vloge.

Imenoval se je Jakob Barbir. Iz katerega dalmatinskega kraja je bil doma, tega se več ne spominjam. Ko sem prišel k stotniji, je bil on že stotnijski narednik. Ker je bil jako marljiv in obenem ukaželjen, je prostovoljno oskrboval namesto računskega podčastnika tudi stotnijsko skladišče ter vodil njegov imovinski zapisnik.

Kmalu po mojem prihodu se je računski podčastnik poslovil od stotnije in odšel na stalni dopust. Barbir pa se je že čutil toliko izvežbanega v njegovih poslih, da jih je prevzel za njim in sam postal računski podčastnik, a jaz sem mu bil dodeljen za pisarniškega pomočnika.

Dobro sva se razumela. Vedno mi je bil blagohotno naklonjen, jaz pa sem ga lahko zadovoljil z vsakim pisarniškim delom. Kadar mi je zmanjkalo pisanja, sem risal in slikal v pisarni zanj in za

Naj sodi kdo, kakor hoče, v dvoboju za Peska in proti Pesku, do tega zaključka mora priti vsakdo z normalno razvitim pravnim čutom: dokler se ne navedejo imenoma priče, ki so izpovedale proti Pesku in dokler se ne prinese dokazov za trditev potom sodnije ali nepristranskega častnega razsodišča, tako dolgo ne rešijo položaja vse instance gori do ministrskega sveta.

Nekako temno mi je še pred očmi slučaj Harden-Eulenburg, ki je v njem odločilo koncem koncev tudi navzlic vsem dvornim spletkam neodvisno sodišče in zdravniški votum proti milijncu vsemogočnega Viljema II. Trezen človek ne nvidi, zakaj bi se ne moglo v tem slučaju postopati na isti način.

Ne dvomim na nepristranosti javnih funkcionarjev, ki so imeli opravka s to zadevo. Upravičen dvom pa mi vstaja z ozirom na priče, ki so se izjavile v Peskovi zadevi, ker nimajo toliko poguma, da bi se odzvale ponovnemu Peskovemu pozivu, da bi ga javno ožigosale in mu pred sodnijo dokazale grehe, ki jih je zakrivil.

Za nas uradnike pa je zadeva, kakor drugače krajevnega pomena, vendar izredno važna iz drugega vidika, ker so zavzeli v njej merodajni krogi stališče, ki ga mora uradništvo kot absolutno nesprejemljivo zavračati: to je način **tajne kvalifikacije**. Vsem starejšim tovarišem je več ali manj v spominu, koliko časa in boja je stalo, predno smo v „blagopokojni“ Avstriji dosegli šele z najnovjšo službeno pragmatiko pogled v osebno ocenjevanje s strani predstojnikov. Ako pa so se poslužili to pot vladni krogi — sicer v slučaju neuradnika — tajne ocene, kdo nam jamči, da ne bodo hoteli uvesti istega običaja v postopanju tudi za uradnike? Upam pa, da smo si v tem edini brez razlike strank in ne oziiraje se na to, kako presoja vsak tovariš Peskov slučaj: **tajno ocenjevanje bodi pokopano z bivšo monarhijo vred!** Vlada ki bi ne marala upoštevati te naše želje, zadene v tej točki na odločni odpor v sklenjenih naših vrstah.

Vestnik.

Razmerje med predstojniki in podložniki. Pišejo nam: Nimam namena, tukaj enega ali drugega oddelkovodjo v tem oziru žaliti, žal, da se še najdejo v zboru fin. kontrole predpostavljeni oddelkovodje, ki ne poznajo predpisov, ali jih nočejo poznati napram svojim podložnim. Ne bom dosti razpravljal o tem, naj navedem samo en slučaj! Poznam tovariša, ki je začasni pripravnik v Prekmurju, vesten in točen, vršeč službo strogo po predpisih, brez najmanjše kaz-

častnike, kar mi je donasalo tudi nekaj prepotrebnege postranskega zaslužka za kak priboljšek. Saj sem bil navezan le na vojaške dohodke, ker nisem dobival od nikoder nobene podpore.

Barbir je bil jako ponosen na svoje znanje, ki si ga je pridobil z lastno pridnostjo v svojem prostem času med vojaškim službovanjem. Večkrat sva se pogovarjala o šolah in raznih svetovnih zadevah. Lahko se je govorilo z njim o vsem kakor s kakšnim v šolah izobraženim človekom. Zlasti mi je rad pripovedoval, kako se je učil najprej slovniških pravil materinega jezika, potem pa se je začel vaditi tudi v branju in pisanju nemščine in laščine. Med tem seveda ni zanemarjal vojaških dolžnosti. Bil je vedno med prvimi. Bral je pa tudi razne zabavne in poučne knjige kakor tudi časopise.

(Konec prihodnjic.)

ni. Toda v političnem mišljenju je nasporen svojemu oddelkovodju; zato ga ta, če le more najti vzrok, denuncira kot protidržavnega, dasiravno nima dokazov za to najmanj; grozi se mu enostavno z odpustom iz službe i. t. d. ne da bi imeli dokaze. Tovariš mi toži, da je njegovo stanje v tem pogledu silno neprijetno; ni si svest, da ne bo danes ali jutri postavljen na cesto; ravno tako je tudi z oceno; kakor omenja g. Višnjani v svojem dopisu. Takšen oddelkovodja, ki svojega podrejenega sumniči in nazivlje protidržavnega, tudi ne bo nikdar tako ocenil kot v resnici zasluži. Navedel bi lahko mnogo takih primerov. V splošnem je stanje nas začasnih zelo neprijetno pri takih predpostavljanih (pripominjam pa, da to ne gre vsakemu oddelkovodji, ker so izjeme.) V tem pogledu bi bilo umestno, ako bi društvo nekoliko razpravljalo na svojih zborovanjih za mlade člane društva fin. kontrole. — Dodatek uredništva: Prinašamo ta dopis, dasi ne moremo verjeti, da bi pri fin. kontroli celo v službi vladalo strankarsko preganjanje. Če pa se najde kje grda izjema, naj se oškodovanci obračajo na svojo vzorno organizacijo, ki gotovo napravi red. Kolegijalnost nad vse! — Dotični pripravnik v Prekmurju pa naj se vede in naj govori tako, da bo vsak dvom o njegovi zvestobi do države izključen! Ravno v Prekmurju je treba državi iskrenih, državi in dinastiji odkrito vdanih državn. nameščencev.

— **Zbirka predpisov za finančno kontrolo.** Društvo finančne kontrole v Ljubljani se je namenilo, da izda sčasoma zbirko vseh predpisov, ki zadevajo službo finančne kontrole. Kot prvi zvezek te zbirke izide meseca oktobra t. l. knjižica »Trošarina na žganje«, ki jo je sestavil tov. Zvonko Česnik, preglednik v Ljubljani. Knjižnica bo imela približno isti obseg, kakor ga imajo »Trošarinski predpisi«, izdani od delegacije. Vsebovala bo vse stare in nove predpise v trošarini na žganje, kolikor jih mora finančna kontrola pri izvrševanju službe poznati. Kot uvod bo kratek izvešček iz tehnologije o žganju, na koncu knjige pa bodo tabele za izračunavanje proizvodnosti žgalne priprave, trošarine za 24 ur in za posamezne ure (brez popusta in s popustom), izračunane višine kotlov, števila ur pri trošarini prostem kuhanju žganja itd., ter nekoliko obrazcev za važnejša pismena dela v tej stroki. Knjižica je namenjena predvsem mlajšim tovarišem, ki bi radi napravili izpite; prišla pa bo prav — že radi slovenskih strokovnih izrazov in številnih tabel — tudi starejšim tovarišem. Ker društvo ne razpolaga z velikim kapitalom, ki je danes nujno potreben za tiskanje vsake, še tako majhne knjižice, se bo

tiskalo le toliko izvodov, kolikor jih bodo naročniki v naprej plačali. Cena za en izvod (s stroški za razpošiljanje vred) je dojučena za društvene člane z 10 dinarji, za nečlane pa z 12 dinarji. Naročila sprejema društveni blagajnik do konca meseca septembra t. l. Denar naj se vplača na društveni račun s pošto položnico, vendar na vsak način ločeno od članarine. Na srednjem delu položnice se sprejaj na gornjem robu napravi označba »Trošarina«. Za tako označbo ni treba plačati nikake poštnine. Imena naročnikov naj se naznanijo posebej v pismu ali na dopisnici. Kdor nima položnice za društveni ček, račun, naj pošlje denar s pošto nakaznico na naslov: Ivan Kenda, preglednik f. k. v Ljubljani, Ambrožev trg 3. Na naročila, za katere se odpadajoči znesek ne plača do konca tega meseca, se ne ozira. Ravnotako se ne ozira na naročila oseb, ki niso javni nameščenci, ker knjiga ni namenjena širšemu občinstvu. Kdor želi v polplatno vezano knjigo, naj to izrečno navede in pošlje poleg cene za knjigo še 1 in pol dinarja za vezavo, skupno toraj člana 46 K, nečlani pa 54 K. Cena knjige je navidezno nekoliko visoka, a upoštevati je treba, da se bo tiskalo le omejeno število izvodov in da odpade zato na posamezen izvod znatno večji del tiskovnih stroškov, kakor če bi se tiskala ta knjiga v več tisoč izvodih.

Činovniška korupcija. Zagrebški „Naš Glas“ poroča: Narodni poslanik Koda Miletič podnio je preko narodne skupštine interpelacijo ministru nutarnjih poslov o aferi Nikole Petrovića „Čekmežara“, koji je postao šef političkog odsjeka u ministarstvu policije na ovaj način: svršio je četiri razreda pučke škole, između ostalog bio je crkvenjak, pratilac volova na transportima, željeznički namještenik, čudnim slučajem dospio je za činovnika u ministarstvo saobraćaja, za godinu dana preskočio je pet činovnih razreda, onda prešao u ministarstvo nutarnjih poslova kao šef personalnog odsjeka, a iza prvih napadaja i otkrića nekih njegovih prijava afera promaknut je za šefa političkog odsjeka. Ova se afera nastavlja u „Balkanu“ od četvrtka, „Balkan“ iznosi ovo pismo, koje je primio njegov urednik. Gospodine Saviću! List, kome ste vi na čelu, već i deseti put napao me bezobrazno. Ja sam predratni dugogodišnji saradnik „Balkana“, „Novog Svijeta“ i „Malog Žurnala“. Uvjeren sam, da čak i vi ne vjerujete u ono što o meni iznosite. Zbog toga vas pozivam, da u roku tri dana demantujete sve ono, što ste o meni iznijeli inače ubiti ću vas kao psa gdje vas sretнем ili stignem. Ja sam sedam godina ratovao za ovu zemlju i nedozvoljavam da me vi, kao bijesan pas, bezrazložno napadate. Beograd, 15. augusta 1921. Nik.

Petrović, šef personalnog odsjeka ministarstva unutrašnjih djela. G. Savić obraća se otvoreno ministru Pribičeviću, pa traži, da se Petrović radi ove prijetnje povuče pred sud i prebacuje mu, što odmah poslije prvog napadaja u „Balkanu“ nije protiv njega poveo istragu. Ako mu pak vlast ne bi dala zaštite, dočekať će g. Petrovića revolverom. — Za ovakve slučajeve je već i korupcija preblag izraz.

Za kratek čas. »Pravicoljub« predlaga k členu 68 osnutka zakona o državnih uradnikih in službenikih sledeći dodatek: »Državni službenik preneha biti, kdor svoj urad povsem zanemarija, izkazuje zasebna sovraštvu in ne reši vsled tega kolokovane prošnje ali uradnega akta več kakor eno leto, četudi država sama ali pa stranka vsled tega škodo trpita.« Utemeljuje pa ta dodatek, ki ga kljub resnim časom ne moremo smatrati za resnega, takole: »Taka primerna določba bi morala biti v pragmatiki (!) sprejeta, ker taki gospodje ne spadajo v pošteno državno službo. Jaz sem v tem oziru kot stranka vsaj 10 krat prizadet in kako naj sem potem ubogi lajik pomaga. Pa taki ljudje še izvanredno avanzirajo.« O. Z. tega predloga ne komentira, upa pa, da bosta delegacija ministarstva financ in g. Pravicoljub že sama med seboj opravila.

Pragmatika in sluge. Pišejo nam: Na večkratni poziv k pravočasnim opombam glede pomanjkljivosti nove službene pragmatike si dovoljujem tudi jaz nekaj omeniti. Pri vsej reči se mi dozdeva, da bi bil sluga po novi pragmatiki degradiran in postavljen v status sužnih, ker se nikjer ne čita o kakšnem varstvu in kakšnih pravicah, temveč le o dolžnostih. Dolžnosti bi morale biti pa tudi s pravicami zvezane. Tudi nisem bral, po kolikih letih doseže sluga čin poduradnika, in sicer le po sposobnosti. Tudi bi se naj ga pustilo doseči čin uradnika ako se zato potrudil in dokaže zmožnost. Glede naziva omenim, da naj se glasi: sodni, davčni, šolski sluga itd. Pri sodnih slugah, posebno na deželi, ko je navadno eden izvršilni organ in eden jetniški paznik, se ga naj naziva po funkciji

Nabirajte inserate in prispevke za tiskovni sklad ter pridobivajte nove naročnike!

Priporoča se tvrdka 4—6

Jos. Petelinec

trgovina z galanterijskim in modnim blagom, zaloga živalnih strojev in njih posameznih delov.

Ljubljana, Sv. Petra n. 7.

VZAJEMNA POSOJILNICA

REG. ZADRUGA Z O. J. V LJUBLJANI

dovoljuje javnim uslužbencem posojila na osebni kredit proti poroštvu, zaznambi na službene prejeme in zastavi življenskih polic na daljše dobo in proti malim mesečnim odplačilom :: **7% obresti.**

HRANILNE VLOGE SE OBRESTUJEJO PO 4%.

Prošnje se rešujejo zelo hitro. Zahtevajte prospekt!

Najstarejša spedijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana spedijska pisarna Ljubljana

Podjetje za prevažanje blaga juž. železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni promet iz in v Avstrijo. Zacarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s poseb. zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzjavni: Ranzinger. 24—2 Interurban telefon 60.

Naročajte in širite „Naš Glas!“